

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

PROSPER MÉRIMÉE

FIRSAT

FRANSIZ KLÂSİKLERİ: 78

F I R S A T

Eski Yunanlılardanberi milletlerin sanat ve fikir hayatında meydana getirdikleri şaheserleri dilimize çevirmek, Türk milletinin kültüründe yer tutmak ve hizmet etmek isteyenlere en kıymetli vasıtayı hazırlamaktır. Edebiyatımızda, sanatlarımızda ve fikirlerimizde istediğimiz yüksekliği ve genişliği bol yardımcı vasıtalar içinde yetişmiş olanlardan beklemek, tabii yoldur. Bu sebeple tercüme külliyyatının kültürümüze büyük hizmetler yapacağına inanıyoruz.

1-8-1941

İSMET İNÖNÜ

Hümanizma ruhunun ilkanlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat subeleri içinde edebiyat, bu iladenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretin o eserler nisbetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet davamız için müessir bilmekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayretli ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş mısli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp te şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır. 23 Haziran - 1941

Maarif Vekili
Hasan - Âli YÜCEL

«Dünya edebiyatından tercümeler» serisinin ilk 109 cildinde yer almış bulunan önsözümde, bu serinin ortaya konulmasında büyük hizmet ve emekleri geçen Türk aydınlarına şükran duygularımı söyledikten sonra onların himmetleriyle 5 yıl içinde hiç değilse Devlet eliyle yüz ciltlik bir tercüme kütüphanesine kavuşacağımızı kaydetmiştim. Cumhuriyetin on sekizinci yıl dönümünde bu seriden 13, on dokuzuncu yıl dönümünde 27 ve yirminci yıl dönümünde de 69 cilt eser yayınlanmak suretiyle beş yılda tahakkuk ettirilmesi düşünülen ilk program, iki buçuk yılda 9 fazlasıyla 109 ciltlik bir kütüphanenin Türk okurlarına sunulmasını mümkün kıldı. Memleket yayın tarihinde gerçek bir hamle ve başarı diye vasıflandırılacak olan bu güzel neticeden dolayı, bu serinin ortaya konulmasında, tercümeleri yapanlardan formaları katlıyon arkadaşlarıma kadar, himmetleri geçenlere tekrar teşekkürü kendime borç sayıyorum. Devletin bu alandaki teşebbüsünü, yaptıkları geniş tercüme basınıyla destekliyen hususi yayın kurumlarımızı takdirle ve sevinerek anarım. Cumhuriyetimizin bundan sonraki yıl dönümlerinin her birinde, «Dünya edebiyatından tercümeler» serisinde yüzer cilt eser yayınlanarak memleket aydınlarına önümüzdeki beş yılda 500 kitabın Devlet eliyle armağan edilmesi, yayın programımızın yerine getirilmesi gereken amacdır. Türk aydınlarının şunu bilmesini candan isterim ki, bize, bu geniş programı gerçekleştirmekle direktif ve cesaretini veren tercüme serisinin baş okuyucusu Reisicumhurumuz İsmet İNONÜ olmuştur. Beş yıllık programdaki 500 kitabı dahi az gören Milli Şefimizin arzu-larını yerine getirmeyi bütün vazifeli arkadaşlarımla beraber milli bir ödev sayıyoruz.

2 - Mart - 1944

Maarif Vekili
Hasan - Âli YÜCEL

F I R S T

KOMEDIA

KİŞİLER

DONA MARIA yahut MARIQUITA
DONA FRANCISCA yahut PAQUITA
DONA IRENE,
DONA XIMENA
RITA, hizmetçi
FRAY EUGENIO, mektebin rahibi
Rahipler mektebinin okurları.

Vaka Havana'da geçer.

Bir rahipler mektebinin bahçesi.

Sağda, kapısı seyircilere doğru küçük bir bina. Üzerinde iri iri harflerle ECZANE yazılıdır. İlk katta, bahçeye açılan bir pencere. — Dipte büyük bir portakal ağacı; önde sarmaşıklar altında bir tahta kanape.

DONA MARIA, yalnızdır, tahta kanapede oturur; önünde bir kitap vardır; dalgındır; okumaz, düşünür. — Okuyayım diye verdi bu kitabı... Dediğine bakılırsa insan her derdine derman bulmuş bu kitapta... Okudum, bir daha okudum, aşkın devasını bulamadım... Kempis büyük bir bilginmiş, yüreği temiz, faziletli, merhametli bir adam... evliyadan... onun gibi... ama aşktan haberi yok.... Ne kara bahtım varmış!.. (Kitabın ilk sayfasındaki yazıyı okur.) Dona Maria Colmenars'e halinin, huyunun iyiliğine mükâfat olarak verilmiştir.... Halimin, huyumun iyiliğine mükâfat!.. Onun gözünde ben sadece uslu, yani haylı can sıkacak küçük bir kızım, işte o kadar... Küçük bir kız, yani insanın sevmeyeceği... sevse bile ancak bir kumru yavrusunu sever gibi sevebileceği

mânasız bir şey.. Zaten kız olsun, kadın olsun, hiçbirini sevmez ki o. Papaz olmuş bir kere, bu dünyadan çekmiş elini. — Ama... benzemiyor öteki papazlara, konuşuyor, gülüyor; kaç defa konuştu benimle... Nedir ama söyledikleri! ya beslediğim kuşlardan açıyor, ya büyüttüğüm çiçeklerden. — Dün Elhamra sarayını anlatırken ne ateşli, ne coşkundu. (*Kederli*) Dona Francisca'ya anlatıyordu.... Elhamra'yı bilirim diye ben de bir söz söyleyecek oldum, hemen sustu, kesiverdi konuşmayı. Dona Francisca benden üç yaş büyük, ama benim bildiğim neyi biliyor, benim yapamadığım neyi yapabilir ki? — Şarkıyı ben daha iyi söylerim, piyanom, gitara çalışım iyidir onunkinden. — Dansa kalktı mı, ayağını zor uyduruyor musikiye!.. Dün onunla dans ediyordum, baktım ki Fray Eugenio beni zevkle süzüyor; parlıyordu gözleri... Dünyadan uzaklaşmış bir rahip değil de sevdalı bir delikanlıydı sanki... Her gün yeniden yazıp yırttığım bu mektubu, alnımın kara yazısı bu mektubu işte o zaman vermeliydi ona. (*Koynundan bir mektup çıkarır, göz gezdirir.*) Bu haliyle ne iyi, ne de fena. — Her yazışım da ateşi biraz daha ekildi; — ama ilk yazdığım da verilecek gibi değildi doğrusu, ayıptı âdeta.... Hem bazı sözler söylenince insana dokunuyor da kâğıt üzerinde okudun mu gülünç oluveriyor... Sonunu nasıl bulacak acaba? *Sizi rahatsız etmemek için ölmeyi bilirim ben dediğime iyi etmedim hiç. Ölmeyi bilirim ben...*

Küçük Mariquita *ölmeyi bilsin*, inanmaz öyle şeye. Tehdide, atmaya benziyor bu. *Ölmeyi bilirim ben*: böyle sözler tiyatrodan, insan göğsüne tahta hançer saplanırken söylenir... Ama ben bunu yazarken hiç de şaka değildi niyetim, — Gerçekten düşünüyordum ölmeyi. — Hekim diyordu ya! pek kolaymış: o söylediği zehirden bir kaşıkçık içeceksin.. bir dakika kıvrıncaksın... sonra ne acı var, ne bir şey... Öyle, öyle ama insan bu işi yapmalı da söylememli... Mektubumu yeniden yazarken söyleyim o cümleyi, o zaman da... (*Öfkeli*) o zaman da daha tatsızlaşacak, büsbütün soğuyacak. Ah! o gelse de asıl benim ruhumdakini okusa!.... Versem mi mektubu?... Acaba kendim mi söylesem?.. ama ağzımı açar açmaz susturur beni... (*Küçük bir dal koparır.*) Bu daldaki yapraklar tekse, veririm mektubu... on bir, on iki, on üç, on dört.... çift.. Ama söylemek de olacak şey değil; — vermeli mektubu.... Hele şu kitabı açalım, Soldan ilk sayfa: *Senin istediğine razı olmaktansa acıya, her türlü acılara katlanırım.* Delilik bu benimki! ben budalamıyım ki işin içinde benim canım, hayatım varken kalkmış, fala bakıyorum... Evet, veririm bu mektubu; hiç olmazsa «Sizi seviyorum» diyor ya! yeter, dilim bukadarcığını bile söyleyemez.

RİTA, dışardan şarkısı duyulur. — Fransızın âşık çocuklar gibi ağlar; İspanyol akıllıdır: Uğurlar olsun sevmiyene der gider.

SAHNE II

DONA MARIA, RITA

DONA MARIA. — Benim asıl falım bu şarkı işte, bu ses ökten geliyor sanki. (*Rita girer.*) İçerisini mi süpüreceksin sen?

RITA. — Evet, küçük hanımcığım. O şişelerin tozunu almalı biraz; perdeleri de açayım da hava girsin içeri. (*Eczaneye girer, bahçe üzerindeki pencereyi açar. Dona Maria pencerenin yanına gider.*)

DONA MARIA, zoraki bir gülümseme ile. — Hani bir şişe söylemiştin sen, kırılmasın sakın!

RITA. — Tanrım korusun beni! yanına bile varmam o şişenin. İçimden ölünmezmiş diyorlar ama benim elim değse sade, gene içim rahat etmez.

DONA MARIA. — O zehirin dediğin kadar tesirli olalağına bir türlü inanamıyorum.

RITA. — Nasıl inanılmaz! Bana hekim kendisi söyledi: «Rita, dedi, sakın bu şişeye dokunayım demeyin; bir surahi suya iki üç kaşıkçık koysanız, mektepteki bütün kızları bir çeyrek saatte öldürür» dedi. Önce insanın boğazını yakarmış, insanın nefesi kesilir de hemencecik ölüverirmiş.

DONA MARIA, parmağıyla bir şişeyi gösterir. — Şu değil mi?

RITA. — Hayır, hanımcığım: üst raftaki küçük şişe. Öyle ufacık bir şey, ama içinde bin kişiyi öldürmeye yetecek zehir varmış.

DONA MARIA. — Hani içinde beyaz bir şey var o mu?

RITA. — O işte,

DONA MARIA. — İyi.

RITA. — İyi olur mu hiç? Kötü deyin, daha doğru. Böyle çirkin ilâçlar uyduran imansızın şeytan büksün boğazını! Benim asıl şaştığım, eczanelerde yalnız insanı iyileştirecek ilâçlar olmalı, böylesi de bulunuyor; içen bir dua bile okuyamadan ölüverirmiş.

DONA MARIA, ağır ağır. — Bazı hastalıklara böyle ilâçlar lâzım.

RITA. — Tanrım korusun, evliyalara korusun bizi öyle hastalıklardan! Kudurmuşları, başkalarını ısırmasınlar diye öldürürlermiş, zehiri onlara içiriyorlardır.

DONA MARIA, kendi kendine hulyalı. — Bir parçacık acı, sonra bir şey kalmazmış! *Rita eczanedan çıkar; kapıyı kapar, pencereyi açık bırakır.*

RITA. — Başrahibin yerinde olsam, o pis şişeyi bir deliğe attırırim; bir şeye yaramaz, birine bir zararı dokunur.

DONA MARIA. — Nasıl dokunur?

RITA. — Öyle ya... Meselâ bakmışsınız biri, falancadan kurtulayım demiş... Yahut olur a! varmış öyleleri de, biri kalkmış, kendimi öldüreyim demiş..

DONA MARIA. — Yok canım! kim ister kendini öldürmeyi?

RİTA. — Bilirim, sizin aklınızdan geçmez öyle şey, hanımcığım; ulusunuz siz, okumuşsunuz; sizden büyükler size bakıyor da utanıyor kendi hallerinden. Ama neler, ne çılgınlar var... Meselâ, söz aramızda, bilirim, söylemezsiniz kendisine, sizin pek sevdiğiniz o dona Francisca yok mu? ona bu şişeyi göstermeye korkarım doğrusu.

DONA MARİA. — Fracisca'ya ha!

RİTA. — Bakıyorum, hep İngilizce romanlar okuyor, ateşleniyor kafasının içi. Bir kere, inanmazsınız sözüme, bana ne dedi bilir misiniz? Birine gönül verse de o sevdiği adam ölüverse, o da kendini öldürürmüş.

DONA MARİA, *acı bir gülümseme ile.* — Hiç merak etme sen.

RİTA. — Ben de ona dedim ki: söylemeyin öyle şey, hanımcığım dedim; ben bir hizmetçi parçasıyım, papaz gibi diller bilmem, ama kendini öldürmek günahmış, Tanrının gücüne gidermiş dedim. Öyleymiş, değil mi, hanımcığım?

DONA MARİA. — «Cana kıymıyacaksın» (*Yavaşça*). Ama kendi canına diye bir söz yok!

RİTA. — Şeytan koyar insanın aklına öyle şeyleri. Ben Guatemala'lı bir kız tanımıştım; on yedi on sekizine gelince içinde kendimi öldüreyim diye bir heves uyandı, hem de büyük bir heves; anlatırdı bana: yüksek bir pencereden sokağa baktı mı şeytan gelir at kendini aşağı dermiş. Ama iyileşti sonradan.

DONA MARİA, *ilgili.* — Nasıl iyileşti? Ne yaptı da iyileşti?

RİTA. — Kurtulayım diye Tanrı'ya gece gündüz yalvardı, kurtuldu; evliyalara gitti; sonra bir gün bir katırcı geldi, esmer, yakışıklı bir delikanlıydı, hoşlandılar birbirlerinden, evlediler. Şimdi asılmak benim aklımdan nasıl geçmezse o da kendini öldürmeyi getirmez aklına.

DONA MARIA, kendi kendine. — Ah! ah!..

RİTA. — Ama hanımcığım, benim dediklerimi sakın söylemeyin dona Francisca'ya.

DONA MARIA. — Korkma hiç.. Rita sen şimdi benim odayı düzelteceksin; yatağımın başında bir tesbih vardır, taneleri yakuttan, zinciri Meksika altınından; al onu senin olsun.

RİTA. — Benim mi olsun, hanımlığım?

DONA MARIA. — Senin olsun; ne zamandır sana bir hediye borcumdu. Çok iyi bakıyorsun bana; hem bu mektepten çıktıktan sonra sen o tesbihi çeker, bana dua edersin.

RİTA. — Ah benim hanımcığım!... verin de öpeyim ellerinizi. Görmedim sizin gibi cömerdini... Siz buradan gidince çok üzüleceğim ben; ama hayırlı olur elbette gitmeniz; gelin olursunuz buradan çıkınca.

DONA MARIA, içini çeker. — Kim bilir orasını?

Bir müddet susarlar

RİTA. — Sizin için saksılara taze çiçek koyayım mı?

DONA MARIA. — Koy.

RİTA. — Allaha ısmarladık, hanımcığım. Sağ olun. (*Çıkar*).

DONA MARIA, kendi kendine. — Hep çocuk diye bakıyor bana. (*Elini gözlerine götürür.*)

FRAY EUGENIO. — Belli, gerçekten korkutmuşum sizi... Üzülmeyin o kadar, ben sizin sandığınız gibi katı yürekli değilim. Temizleyeyim mi sizi günahınızdan? *Absolve te.* Ama, zahmetime karşılık, siz de o aldığınızdan verin biraz bana; o şartla ele vermem sizi. (*Dona Maria, derin bir hüüzünle bakarak gözlerini ondan ayırmaz.*) Niçin bakıyorsun bana öyle?... Şaşılacak şey doğrusu. Birkaç gündür farkındayım: siz pek kederlisiniz... renginiz de soldu!... Neniz var? Hasta mısınız yoksa?

DONA MARIA. — Hasta mı? Hayır... Bedbahtım ben!

FRAY EUGENIO. — Yoksa Loretto, sizin papagan, ölü mü verdi?

DONA MARIA. — Beni hiç de anlıyamadıysınız. Fray Eugenio. Hâlâ çocuk sanıyorsunuz beni!

FRAY EUGENIO. — Hayır, çocuk sanmıyorum sizi; size, yakında on beşine girecek küçük bir hanım diye bakıyorum.

DONA MARIA, ağır ağır. — İnsan on beşinde de otuzundaymış gibi acılar çekmez mi?

FRAY EUGENIO. — Şaka etmiştim, ağır geldi size: affedersiniz! O kadar ciddisiniz ki korktum doğrusu. Yoksa İspanya'dan fena bir haber mi aldınız? Ümidederim ki amcanız, general, afiyettedir.

DONA MARIA. — Afiyette olduğunu sa-

nıyorum. — Bütün çektiğim acılar, kendimden geliyor bana. Ah! Fray Eugenio, keşke erkek olsaydım ben! — Yaşamıyordum da ölseydim keşke.

FRAY EUGENİO. — Asıl şimdi ben sizi çocuk sayacağım. Böyle gülünç şeyler getirmeyin aklınıza. Siz gene kim bilir ne biçim kitaplar okudunuz da onlardan aldınız bu düşünceleri. — Neymiş o kitap?

DONA MARIA. — Siz vermiştiniz: *İsa'nın siyretti*. Bir gün ayırmadım yanımdan: hep okudum, okursam kuvvet bulurum dedim, ama bulamadım. — Ben hiç roman okumadım, Fray Eugenio, ama benim de bir ruhum, benim de bir gönlüm var... Yaşıyorum... Düşünüyorum.... Ölmek istemem de onun için işte.

FRAY EUGENİO, kendi kendine. — Küçük hanım gönül vermiş bir tarafa; bu mektepteki kızlar dehşet gönül vermede! (*Yüksek sesle*) Bunları bir gün anlatırsınız bana, kızcağızım; size şimdi benim bir ders vermem, şöyle bir çıkışmam gerek, ama vaktim yok. — Evet, bütün bu dedikleriniz yüzünden bir çıkışmak ister size. Bense sizi arkadaşlarınızın çoğundan akıllı, uslu sanıyordum.... Yakıştıramadım size, dona Maria. Şimdi herkeslerin ağzında bu ölmek sözü. Siz yaştaki çocukların ağzından duyduğum hep hayattan şikâyet

DONA MARIA. — Ben yaştaki çocuklar! Çocuklar da, bedbaht olunca, haklarıdır ölümü istemek; ben ölmek istedim, ama ölüm beğenmedi beni.

FRAY EUGENİO. — Ne söylüyorsunuz siz?

DONA MARİA. — Dumuşsunuzdur elbette: on beş gün oluyor, azgın bir boğa az kalsın öldürüyordu beni; ben o boğanın önüne istiyerek gitmiştim; o kadar yanıma gelidi ki, duydum, nefesi yüzüme geldi... ama sonra bilmem neden bir kötülük etmedi bana .

FRAY EUGENİO. — Bu dediğiniz doğruysa.

DONA MARİA, gururla. — Yalan söylemek elimden gelir mi sanırsınız?

FRAY EUGENİO. — Sizin o yaptığınıza çılgınlık denir; hem de çok günah. Siz hayatın asıl bahtiyarlık çağındasınız; hele siz, dona Maria, bir şeyiniz eksik değil sizin: ne dilerseniz hepsi var; gerçi öksüzsiniz, ama amcanız zengin, büyük bir adam kendi paranız da çok. Bir yıl sonra amcanız gelip sizi buradan alacak, İspanya'ya götürecektir, saraya tanıtacak sizi; her halde zengin, asıl bir insanla evleneceksiniz.

DONA MARİA. — Ben mi evleneceğim! Aman Yarabbi!

FRAY EUGENİO. — Siz kendinizi böyle gülünç kederlere kaptıracağınıza, sizden bir lûtfunu esirgemediği için şükredin Tanrıya, (*Kendi kendine*). Hekimle bir konuşayım ben.

DONA MARİA, âdeta öfkeli. — Gene söylüyorum, Fray Eugenio, anlamamışsınız beni,

*Bir an ikisi de birbirlerine bakışır,
sonra hemen gözlerini eğerler*

FRAY EUGENİO, saatini çıkarır. — Öyle

sanıyorum, dona Maria, bana anlatmak istediğiniz bir şey var sizin. Öğütlerimin bir faydası olabilirse, buyurun söyleyeyim. Yarın, saat on ikiden ikiye kadar, kilisede günah dinleme odasıdayım; siz de o zamana kadar dua eder, hazırlanırsınız. Şimdi müsaadenizle gidiyorum: başrahibe emretmiş beni kahvaltıya bekliyor.

DONA MARIA. — Korkarım sözlerim gülünç gelecek size, çünkü siz erkeksiniz, hem de rahipsiniz.

FRAY EUGENIO. — Ya ben hiçbir şeyden anlamıyorum, dona Mariquita, ya bu işin içinde bir sevda var da o şaşırtmış böyle sizi.

DONA MARIA. — Rahipsiniz siz... ama anlayabilseydiniz...

FRAY EUGENIO. — Anlıyorum: Girone'li gönüllüler taburu Havana'ya geçen ay geldi; subayların formaları yepyeni, pırıl pırıl; hepsi de pazar günü, sizin gittiğiniz Santiago kilisesine gidiyorlar... Yarın konuşuruz bütün bunları.

DONA MARIA. — Bir şey anlatamıyacağım size, anlamazsınız ki diyeceklerimi. Ah! benim kara bahtım!

FRAY EUGENIO. — Ölümünden gayrı her derdin dermanı bulunur, evlâdım, Allaha ısmarladık. Kalırdım, ama kahvaltı bekliyor beni, (*Gitmek üzere yürür.*)

DONA MARIA, Fray Eugenio'yu bırakmaz. — Ya yaşıyacağım, ya öleceğim ben!.. Fray Eugenio, dinleyin beni. Yalnız burada... Lûtfen Eugenio, dinleyin beni. Yalnız burada... Lûtfen

din de dinleyin beni... Dinlemelisiniz... Bana ölüm de sizden gelecek, hayat da... bir söz söyleyin.... yemin ederim ki... (*Fray ugenio daha ağırbaşlı bir tavır takınır.*) Ah! Fray Eugenio, rahipsiniz siz... söyleyemem, söyleyemem.

FRAY EUGENİO. — Dona Maria, bu etiklerinize güleyim mi, kızayım mı bilmiyorum... Hayır, acıyorum sadece size: acınacak haldesiniz. Siz şimdi gidip dua edin de bir saat sonra gelin mektebin kilisesine. Orada dinlerim sizi; şimdi yok vaktim.

DONA MARIA, koynundan bir mektup çıkarır. — Benim söyleyemediklerimi... bu mektup.

FRAY EUGENİO, elini uzatır. — Ne var o mektupta? Verin bakayım.

DONA MARIA, mektubu bırakmaz. — Buradan, bu binadan çıkmadan okumıyacağınıza söz verin hiç olmazsa. Akşama okursunuz, okumayın daha önce. Söz veriyorsunuz değil mi? Yarın da.. Hayır, hiç açmayın onun sözünü... Geri veriniz... sitem etmeden verin... bir faydası olmaz diyeceklerinizin... Mektubu geri veriniz, yeter o kadar Çılgınlığımın cezasını veririm kendi kendime... Ama, Allah rızası için, söylemeyin bir şey, sitem etmeyin

FRAY EUGENİO, mektubu alır. — Verin bakayım.

DONA MARIA. — Yalvarırım, acıyın bana... Elimden geldiği kadar dayandım, ama gelmiyor artık elimden... Hele çok rica ederim, burada

açmayın! (*Fray Eugenio mektubun mührünü kırar.*) Aman Tanrım! ne yapıyorsunuz! Fray Eugenio... Ayağınızı öpeyim... merhamet edin.. verin o mektubu, Fray Eugenio... Öldürüyorsunuz beni.... Okumayın, okumayın burada.

FRAY EUGENİO. — Ne yapıyorsunuz siz? toplayın kendinizi, bir gelen var.

DONA MARIA. — Ya burada okumayın, ya verin geri.

RİTA (girer). — Başrahibe sizi kahvaltıya bekliyor, efendim.

FRAY EUGENİO. — Geliyorum. (*Dona Maria'ya*). Birazdan okurum bunu.

SAHNE V

DON AMARİA, yalnız

Sırrım elinde şimdi onun... sırrımı verdim ama Fray Eugenio beni sever diye bir ümidim mi var?. Beni hiç düşünmediğini açıkça görüp anladığım bir anda verdim sırrımı. — Ne dedim ben?.. hiç düşünmüyor mu beni?.. Bir rahip o, sofu, uamumlu bir adam; demek ki hiç ümit yok benim için. Ben onun sitemler etmesini bekliyeceğime.... — Ama.. beni sevse.. sevebilse... olamaz ki öyle şey!. Tanrı'dan başka kimseyi sevemez. Bazan sesi ne kadar tatlı.. Hattâ ne kadar sevdalı... Demin, bir an oldu, karşımdaki bir rahip değildir sandım... ama tam söyleyeceğim sırada, bakışı öyle bir sert-

leşti ki kırılıverdi bütün cesaretim.... Dün akşam... ben Francisca ile dans ederken... o bizim eğlence-mize bakıp da sarhoşa dönmüşken... o zaman söylemeliydim aşkımı. — Francisca!... benimle dans ediyordu.... Hayır, hayır sevmez onu. Francisca, seviyorsa, muhakkak bir subaya gönül vermiştir...

—Sık sık konuşuyor onunla.. ama... hayır, aşk sözü etmez ona... Francisca böyle bir şeye kalkışmaz... Bir rahip! Ben, bir ben... Ne günah, Yarab-bim! bir rahibi sevmek! Cinayet demektir böyle bir sevgi.. çirkin bir sevgi.. dünyada benden başka kimin gönlünde doğabilir ki?... Ne alçakmışım ben de, bunu düşünmek içimi rahatlatıyor... İşlediğim cinayet içimi rahatlatıyor! Bari bir ortağım olmaz ya!... — Açmıştır belki mektubumu... Ya şimdi okuyorsa?... Hiç şüphesiz kızar, sinirlenir o mektuba.... Bir kadın bu kadar da aşağılaşmalı mı!.. Belki de bana gülüyor, omuzlarını silkip: «Çılgınlık! çocukluk...» diyordu. Ama göstereceğim çocuk olmadığımı... Benim bir askerden de cesur olduğumu... hiçbir kızın benim kadar sevmeyeceğini görecekler. Onun olmazsam ölürüm ben... Ama, ya o mektubu gösteriverirse! acayip bir mektup o... hele sonu... ne diyordum sonunda?. bir kelimesini hatırlamıyorum; zavallı başım öyle perişan ki!.. *Ben.. siz beni sevmezseniz,.. ben..* vermemeliydim, vermemeliydim o mektubu! Ne ettim de verdim?... Sanki neden söylemedim? Göz yaşlarımı görür, perişanlığımı görürdü... Ama o soğuk, o özenilmiş mektup, satırlar düzgün düzgün, virgülü var, noktası var! Ben sahiden sevmi-

yorum da yalancıkıtan söylüyorum sanacak... bir romandan cümleler almış, onları yazmışım sanacak... Gene çocuk diyecek bana!.. — Allahım, al benim canımı; yoksa kendimi öldürmekten başka çare bırakmıyacaklar bana.. — Mektubumu affettirmek, anlamak için bir şey yazsam mı acaba?.. Hayır, büsbütün mânasızlık olur... Belki daha okumamıştır... Okusaydı ya kendi gelir, ya birini gönderip çağırtırdı beni... Böyle uzun zaman merak içinde kalacaksam... hiç ötesi yok, çıldırırım... Mektubumu ancak akşama açın demiştim; şimdi korkuyorum: ya dinlerse sözümü?.. merak içinde bekleyip çırpınmaktansa ölüm bin kat iyi.... Bütün geceyi yatağımda kıvranarak, azap içinde geçirmek! Ah! Fray Eugenio, gel de hemen öldür beni. (*Dışardan konuşmalar, gülüşmeler duyulur.*) Geliyorlar, arkadaşlarım dediğim kızlar geliyor. İşte gülüşmeleri, gevezelikleri duyuluyor. Hele şimdi, hiç çekemem onları. (*Çıkıp gitmek ister.*)

SAHNE VI

DONA MARIA, DONA İRENE, DONA XİMENA, DONA FRANCİSCA

DONA İRENE. — Maria Mariquita, nereye? Neden kaçıyorsun bizden?

DONA XİMENA. — Nen var senin, Mariquita? gözlerim kıpkırmızı; ağladın mı yoksa? Anladım! okuduğun roman sonunda ya ölüm, ya ayrılık vardır mutlaka.

DONA MARÍA. — Başım ağrıyor da..

DONA FRANCİSCA. — Zavallı kardeşçim! Evet, başın ateş içinde. Dur, gitme, burası serin, gölgelik, daha iyi. Bizim odalarda, sıcaktan boğuluyor insan. Gel, şu kanapeye oturalım; sen başını omuzuma dayarsın, ben de... (*Yavaşça*) benim de sana anlatacağım neler var, Mariquita! Kuzum, otur da dinle beni.

DONA İRENE. — Bir söz söyledim, Ximena¹ bir türlü kabul etmiyor, Mariquita; bakalım sen ne dersin hangimiz haklıyız?

DONA XİMENA. — Sen de buldun danışacak adamı! Öyle şeylerden anlamaz o! Francisca olsa neyse ne.

DON AİRENE. — Sanki bunu söylemek için de bir bilgi mi lâzım? Beğeniyor mu, beğenmiyor mu, onu soracağız.

DONA FRANCİSCA. — Öyle gülünç gülünç şeyler sorarak rahatsız etmeyin çocukçağınızı! Görmüyor musunuz, hasta işte.

DONA İRENE. — Yani sade sen rahatsız edeceksin değil mi? Siz ikiniz hep birbirinizle düşüp kalkarak çekilmez oldunuz doğrusu.

DONA MARÍA, esniyerek. — Neymiş İrene? Ne olmuş?

DONA İRENE. — İnsanın yüzüne esnenir miymiş öyle? O ne ayıp şey!

DONA MARÍA. — Midem çok ağrıyor.

DONA İRENE. — *Esmeralda* firkateniyle

¹ Himerta okunur: sert h.

gelen bahriye subaylarını gördü ya, beni dün âyini bizim kilisede dinlediler... Ximena onlardan birine gönül vermiş, üniformaları Amerika süvarilerinin giydiklerinden güzeldir diyor. Sen nasıl buldun? Bahriye subaylarının üniformaları sade bir şey! Bir de Amerika süvarilerininkini düşün: yeşilli sarılı, sırmadan şeritler, turuncu zırlı gümüşü pantolon, başlarında sorguçlu kara birer miğfer...

DONA XIMENA. — Evet, öyle giyindiler mi hepsi birer kanaryaya dönüyor; ama bahriyelilerin beyaz pantolon üzerine mavili kırmızılı çetketleri... Asker kısmına öyle ciddî bir kıyafet yakışır. Atın sırmalı şeritli şapkaları da çok hoşuma gidiyor; hele hançerlerine bayılıyorum.

DONA İRENE. — Hançeri katırcılarla işçiler de takıyor; ama kaldırıma şıkır şıkır sürünen bir kılıç... ondan daha güzel bir şey var mı dünyada? Ya mahmuzlar, bir de onu söyle bakayım. Bir kiliseye girdiler mi, gürültüden herkes döner de onlara bakar. Bahriyeliler yapabilir mi bunu?

DONA XIMENA. — Onlar, senin süvarilerin gibi caka satacak asker değil. Ama *Esmeralde* subaylarının ne yiğit olduklarını herkes bilir; bir şeyden gözü korkmaz onların. Bir kere bahriyeli olmak için cesaret ister.

DONA İRENE. — Süvari olmak için istenmez mi sanki? Bana sorarsan, gemiye binip açılmaktan korkarım ya, ata binmekten de korkarım.

DONA XIMENA. — Ya fırtınaları, batan gemileri, deniz savaşlarını ne yapıyorsun? asıl

onlarda yürek ister. Lombarlardan çıkan o toplar yok mu? onların attığı telli güller yirmi kişiyi birden öldürürmüş..

DONA İRENE. — Görüyor musunuz, hanımlar? bir bahriye subayına gönül vereli Ximena denizcilik terimlerini hep öğrenmiş.

DONA XİMENA. — Ben ona ne bir şey verdim ne de daha bir söz söyledim; ama halama bir mektup getirmiş. Ben de önümüzdeki pazar günü onu halamın evinde göreceğim. Rabıtalı bir delikanlıymış. Zaten bahriyeye öyle herkesi almazlar: bahriye subayları hep kışızadelerden olur.

DONA İRENE. — Daha ağzınla konuşup bir şey söylemedin, ama yelpazenle neler söyledin neler!

DONA XİMENA. — Ya sen! bir dakika durmadın, o uzun boylu subaya, don Rafael Samaniego'ya işaretler edip göz süzdün. Don Rafael Samaniego! Güzel ad doğrusu! *Esmeralda* süvari nin adı Don Juan de Garibay, Pirene eşrafından... Şunu da bilin ki Alcantara nişanı almış o; büyük bir deniz savaşına girişmiş Cargagène'de bir İngiliz subayı ile tabanca tabancaya dövüşmüş, kolundan yaralanmış; daha da...

DONA FRANCİSCA. — Ne de güzel öğrenmişsin hayatını!

DONA İRENE. — Tabancadan hiç hoşlanmamı hen, çirkin şey; ama kılıç ne kadar zariftir. Geçen ay don Rafael kılıç kılıca dövüştü. İyi de kullanıyor kılıcını!

DONA FRANCİSCA. — Anlaşılan, asker elbisesi pek şirin gözüküyor size.

DONA İRENE. — Erkeklerle yakışıyor doğrusu. Ben erkek olsaydım, süvari albayı olmak isterdim.

DONA XİMENA. — Ben erkek olsaydım, gemi süvarisi olurum. Çocukları da gördünüz mü? Hepsi kibar evlâtlarıymış onların, gemide yetişip bahriyeli olacaklarmış. Lâcivert ceketleri, beyaz pantolonları ile ne sevimli şeyler!

DONA FRANCİSCA. — Sizin bir erkeği beğenmeniz için mutlaka kolunda sırma şeritleri, başında da üç uçlu bir şapka, ya bir miğfer olmalı, değil mi?

DONA İRENE.— Başkası beğenilmez demedik ki! Meselâ uzağa gitmeye hacat yok, her gün gördüğümüz güzel bir adam var, arkasında da üniforma yok onun.

DONA XİMENA. — Kimi demek istiyorsun biliyorum; haklısın.

DONA FRANCİSCA. — Kimmiş acaba?

DONA İRENE. — Kim olacak? Fray Eugenio.

DONA FRANCİSCA. — Fray Eugenio mu?

DONA MARİA. — Fray Eugenio mu?

DONA XİMENA. — Hakçası çok güzel onun elleri!

DONA İRENE. — Gözlerinde de hem bir kibarlık, hem de bir tatlılık var!

DONA XİMENA. — Yazık ki bıyık bırakıyor; ağzı biraz büyük.

DONA İRENE. — Erkeklerde büyük sayılmaz öyle ağız; dişleri de kusursuz. Biliyor da onun için iyi bakıyor. Bir zamanlar cigarayı bıraktı, o da zannederim onun için. — Neye gülüyorsun Paquita?

DONA FRANCİSCA. — Derinden derine incelmişsiniz de ona gülüyorum.

DONA XİMENA. — Benim en hoşuma giden tarafı, daima neşeli olması. Ne desek peki diyor, yüzü hep gülüyor, rahmetli papazımız Domingo Ojeda'nın¹ yerine geldi, ama hiç, benzemiyor ona. Öteki başımıza boyuna dert çıkarırdı. Fray Eugenio dans etmemize de, şarkı söyleyip gülmemize de ses çıkarmıyor: «Gençsiniz, insan gençliğinde eğlenmeli» diyor. Bizim acuze başrahibe de etmediğini de koymıyacak, ama Allah razı olsun Fray Eugenio araya girip koruyor bizi. Hakçası, çok iyi, hem de nazik adam.

DONA İRENE. — Dona Lucia d'Olmedo için ne yapmış biliyor musunuz?

DONA FRANCİSCA. — Hayır duymadım.

DONA İRENE. — Herkesler onu anlatıyor. Ben dün anneme gitmiştim, orada söylediler.

DONA FRANCİSCA. — Devlet Şûrasından don Pedro'nun kızı dona Lucia mı? hani Amerika süvarilerinden biriyle kaçmıştı, o mu?

DONA İRENE. — O işte. — Babası önce

¹ Oheda okunur.

ateş püskürmüş; dona Lucia'yı pişman kızlar manastırına kapatıp ömrünün sonuna kadar orada bırakacağını söylemiş, süvari şubayını tevkif ettirmek için validen emir koparmış... Süvari subayı da daha bir teğmen, Fadrique Romero mu diyorlar, işte öyle bir adı var. Yakışıklı delikanlıymış, kara kara bıyıkları varmış, gitarayı oldukça iyi çalarmış: zaten dona Lucia delisini de gitarası ile baştan çıkarmış ya! ailenin küçük oğlu o subay, beş parası yok. Bir aylığı ile geçinecek. Aylıkla geçinmenin de ne demek olduğunu bilirsiniz — Sözün kısası, işini bilir delikanlıymış ki dona Lucia'ya gözünü dikmiş; zengindir kızın babası.

DONA FRANCISCA. — Peki, Fray Eugenio ne yapmış?

DONA IRENE. — Fray Eugenio gidip dona Lucia'nın babasıyla konuşmuş, o adamı öfkeli bulmuş; dil dökmüş ona bize büyük perhizde söylediği vaiz yok mu? işte onun gibi ateşli dokunaklı bir vaiz vermiş... «Kızını bedbaht etmekle kendinizi de bedbaht etmiş olacaksınız; bir hatanın, bir günahın cezasını vermek için siz daha büyük bir hata daha büyük bir günah işleyeceksiniz.» demiş; buna benzer daha çok sözler söylemiş. Hasılı öyle bir vaiz etmiş, öyle bir vaiz etmiş ki kızın babasının gözleri yaşarmış. Fray Eugenio kızı da, onu kaçıran subayı da yanına alıp getirmişmiş. Açıvermiş kapıyı: onların ikisi de hemen ihtiyarın ayaklarına kapanıp ellerini öpmüşler gözlerinden sel gibi yaşlar akıtmışlar. Babacığım söyle olduydu da babacığım böyle olduydu da....

Sonunda don Pedro'nun o tunçtan yüreği balmu-
mu gibi yumuşayıvermiş; adamcağız ikisini de yer-
den kaldırmış, kızını kucaklamış, Fadrique'ye de
elini verip: «Benim sevgili oğlum!» demiş. İşin en
iyi tarafını da söylemedim: o don Pedro yahudi
gibi cimridir, ama Fray Eugenio'nun sözleri gön-
lüne o kadar işlemiş ki kalkmış kızına büyük bir
drahoma vermiş. Neden bilir misiniz? Kendini
beğenmiş, kibirli bir adamdır da onun için. Fray
Eugenio, cömertlik etmez, paraya bakayım derse
şehirde herkesin kendisiyle alay edeceğini söyle-
yip kandırmış. — Ne oldu sana, Paquita? ağlı-
yor musun?

DONA FRANCISCA. — Bu büyüklüğü içi-
me dokundu da onun için ağlıyorum.

DONA XIMENA. — İnsan güzel söz söyle-
mesini bilince çok işler görebilir!

DONA IRENE. — Sen de ne duygulu kızmış-
sın öyle! Ha ha hay!

DONA XIMENA. — Paquita ağlıyor. —
Mariquita da ağlıyacak nerdeyse. Doğrusu ya! bu
kadar duygu, bu kadar heyecan da ancak romana
yakışır. İrene, haydi sen gel de başbaşa bırakalım
bu kızları, istedikleri gibi ağlaşınsınlar; hem benim
sana anlatacağım bir şey var çok güleceksin. Allaha
ısmarladık, hanımlar: sizin birbirinize açılacak
sırlarınız olur da bizim olmaz mı sanki? (*İrene
ile çıkar.*)

SAHNE VII

DONA MARIA, DONA FRANCISCA

DONA FRANCISCA, *dona Maria'yı kolları arasında sıkar.* — Maria'cığım benim! benim bir tek arkadaşım!

DONA MARIA, *dona Francisca'ya uzun uzun bakar.* — Bilmezdim senin bu kadar içli olduğunu.

DONA FRANCISCA. — Benim içimde neler duyduğumu sen daha anlamıyorsun ki! (*Bir saat çalar, dona Maria titrer.*) Bugün ne kadar da sinirlisin! Senin gönlün de benim ki gibi birine bağlanmış olsaydı bu saat sana da yalnız bahtiyarlıklar hatırlatırdı. — Bizi bir gözetliyen var mı? Bak, Mariquita, ele vermezsin beni, değil mi? Bak şu mektuba... (*Portakal ağacının yanına gider, Fray Eugenio'nun bıraktığı mekubu alır.* — *Dona Maria dalgın dalgın bakar. Dona Francisca mektubu çabuk okur. soma öper.*) Gel seni de öpeyim kardeşim. (*Öper.*) Neden hastasın sen bugün? Benim bir bahtiyarlığım, bir neşem oldu mu, sevdiğim herkes de benim gibi bahtiyar, benim gibi neşeli olsun isterim.

DONA MARIA. — İstirabım var benim.

DONA FRANCISCA. — Bir zamandan beri hep farkındayız: değiştin sen; ama büyüdün, pek çabuk geliştin de onun içindir... Aldırma; bırak işlesin zaman; bir gün gelir, sen de benim gibi bahtiyar olursun, hiçbir ıstırabın kalmaz.

DONA MARIA. — Sen pek mi bahtiyarsın?

DONA FRANCİSCA. — Hem de ne kadar! uzun zaman şimdi olduğum gibi kalayım, başka hiçbir şey dilemem. — Ama bahtiyarlığım sığmıyor içime, mutlaka söylemem lâzım sana. Yüzünü buruşturmuş kaşlarını çatmışsın; belli keyfin yok, dinlemek istemiyorsun. Ama en iyi dostum sensin benim: bir dostun sevinçlerini de, dinlemek bir dostun boynuna borç değil midir? — Seni burada hep çocuk sanıyorlar, biz *büyüklerin* en küçüğümüz sensin de onun için; ama sen o kadar uslu, o kadra akıllı fikirli, o kadar... (*Kucaklar*) Seni seviyorum, öyle seviyorum ki gönlümdekileri bir sana söyleyebilirim.

DONA MARIA, içini çeker. — Madam öyle istiyorsun, dinliyeyim. (*Kendi kendine.*) Bunu dinlemekten sıkılacağım, ama kim bilir? belki de daha çok geçirir zamanı.

DONA FRANCİSCA. — Dinle... (*Birdenbire durur.*) Senin bugün öyle bir ağırlığın var ki âdeta çekiniyorum senden... Öyle bakma bana. Hem de azarlamaya kalkmıyacaksın ha! insan saymalı kendinden büyüklerini.... Mariquita, ben seviyorum, sevdiğim de beni seviyor. (*Dona Maria, dona Francisca'nın elini sıkar.*) Bak şimdi senin gözlerin yaşardı. Küçük hanım! ele verdiniz yakayı! Ya demek siz de... Kimin aklına gelirdi! Başrahibe söylüyor ya: zamanede çocuk kalmadı artık. Şu akan göz yaşlarından belli: bu küçücük gönül de bağlanmış birine. Kimmiş acaba o biri?

bir süvari yüzbaşısı mı, yoksa bir bahriye subayı mı?

DONA MARIA. — İnan olsun, kimse değil. Ama bugün hastayım da gözlerim çabucak yaşarıyor. Her ağlıyan âşık olmaz ya!.. (*Don Francisca tehdideder gibi parmağını sallar.*) Hayır, yemin ederim... Ama aşk insanı bedbaht, edermiş, ben de senin için korkuyorum, Paquita.

DONA FRANCISCA, gülümser. — Onun da kim söylemiş, kızcağızım?

DONA MARIA. — Kim mi? herkes söylüyor.... başarhibe... günahlarımızı çıkaran..

DONA FRANCISCA. — Fray Eugenio mu? Dorğu mu söylüyor sanıyorsun?

DONA MARIA. — Benim bilmediğim şeyleri anlatıyorlar... inanmıyorum ben de.

DONA FRANCISCA. — Çocuksun! İnan benim dediğime: aldatıyorlar; aşk, bütün nimetlerin en büyüğüdür; aşk olmayınca hayat bir cehennem olur. Dona Mariquita, öyle sanıyorum ki siz benimle mürailiğe kalkıyorsunuz. Ama önce ben söyleyeceğim; sonra da sizin günahlarınızı dinleriz.

DONA MARIA. — Kimi seviyorsun sen?

DONA FRANCISCA. — Ah Mariquita, sen gönül verseydin şüphesiz kendi yaşında bir çocuğu, mektepten yeni çıkmış genç bir subayı seçerdin; gelin olmak şaadetini, limanda kocanla kol kola gezmek zevkini düşünürdün.... Evet, o da büyük bir zevktir elbette. Ama öyle aşklar vardır ki...

düğünden, evlenmekten belki de daha kuvvetlidir.. öyle bir aşk ki ona tutulan... (*Seni alçaltır.*) evlenmeyi aklına getiremez.

DONA MARIA. — Ne dedin?

DONA FRANCISCA. — Öyledir, Marquita. Meselâ, insanın gönül verdiği adam... evlidir. O adam birtakım sebeplerin zoruyla evlenmiştir... türlü sebepler olur... ama karısını hiç sevmemiştir... Kadın ihtiyar olabilir, yahut zâlim bir kadındır.... Yahut genç, görgüsüz bir kadın bir ihtiyar varmıştır.... Yahut.. Ama senin namus duyguların böyle şeylere fenadır diyor, değil mi?

DONA MARIA, heyecanla. — Ben mi?.. Ah! Paquita, bana öyle geliyor ki aşk bazan Tanrının buyurduklarından da, insanların kurduğu kanunlarından da daha güçlü olabilir... Aşkın nasıl geldiği bilinmezmiş; insan sevdiğini anlayınca da, iyi midir, kötü müdür, artık düşünmezmiş.

DONA FRANCISCA. — Bak neler de söylüyor!... Meleşim benim!... Gel bir daha öpeyim seni, pek cicisin. Sen nereden öğrendin bunları?

DONA MARIA. — Duydum öyle... Demek sen evli bir erkeği seviyorsun?

DONA FRANCISCA. — Bilirsin ki pek sofu değilimdir; İngiltere'de geçirdiğim iki yılda bıktım, bizim koyu katoliklerin protestanlar için söylediklerinin hepsine inanmak doğru değil. — İngitlere'de ben evli, çoluk çocuk sahibi rahipler gördüm, hem de pek iyi rahipler.

DONA MARIA. — Sonra...

DONA FRANCİSCA. — Sonra!.. Sözlerim nereye varacak, anlıyamadın mı daha? Ama seninle konuşurken böyle dolambaçlı yollardan gitmiye hiç lüzum yok. Demin bana aşk Tanrının buyurduklarından da, insanların kurduğu kanunlardan da güçlüdür diye kendin söyledin. Beni anlar, suçlu saymazsan sen. — Hasılı, benim kardeşliğim, ben bir rahibi seviyorum, o rahip de Fray Eugenio

DONA MARIA. — Fray Eugenio'yu mu seviyorsun? Aman Allahım!

DONA FRANCİSCA. — Onu seviyorum. Bir zaman yeneyim o sevgiyi dedim; ama şimdi, onu sevmeden geçirdiğim günleri düşündükçe, ne ettim de onları fazilete, fazilet, namustur diye bizi kandırdıkları şeye feda ettim deyip ağlamaklı oluyorum. Ah! kardeşliğim, sen yalnız dostluk nedir, onu bilirsin; belki de bir gün sadece aklını saran bir ateş duymuş, onu aşk sanmışındır... Ama gerçek aşk, yasak olan aşk... Ah! Mariquita, seni dünyada her kadından daha çok severim... senin için yapmaktan kaçınacağım hiçbir şey yoktur. Ama Fray Eugenio'yu kurtarmak için deseler ki... Deli miyim ben de! olmayacak şeyler getiriyorum aklıma. Hayır, meleğim, bir sevgilim var diye bir dostum olmayacak değil ya! kadınların en bahtiyarırım ben: hem sevdiğim bir erkek var, çok şefkatli bir adam; hem de bir dostum var ki vefada emsali yok.

DONA MARIA, yıkılmış gibi. — Fray Eugenio!... Seni seviyor demek!...

DONA FRANCİSCA. — Görüyorum, demin feyîesofça sözler söylüyordun, ama şimdi sarsıldı o düşüncelerin; ahlâk kuruntuları, sana dinin buyruğu diye gösterdikleri şeyler ruhuna pek işlemiş senin, bana suç işlemiş diye bakıyorsun. Sence bir rahip, bir erkek değildir. Senin aklına hemen neler geliyor! sence ben mukaddes bir şeye el uzatmış, onu lekelemiş oluyorum. Gönlümdeki ateşe kendimi bırakmadan önce ben de hep senin gibi düşünürdüm, ama şimdi sade o ateş uğruna yanıyorum da Eugenio'm için fedakârlıklar etmek zorunda kalmış olduğuma seviniyorum. Keşke dine daha çok inanır, daha sofu bir kız olsaydım da Eugenio'ma cehennem korkusunu da feda etseydim, onun yolunda ruhumu feda etseydim. Sevdığımız insan uğruna her şeyden vazgeçmekte, her azaba katlanmakta yüce bir haz var.

DONA MARIA. — O da seni seviyor demek?

DONA FRANCİSCA. — Seviyor demek de söz mü? Bir senin aklına gelir öyle şeyler sormak! Şüphe mi var sevdiğinde? Kalbinde bir tek damla kan yok ki benim olmasın, ömründe bir anı yok ki beni düşünmeden geçirsin.... Ama, kardeşliğim, ben ona sabahtan akşama kadar beni sevmiyorsun diyorum, o da bana... İkimiz de birbirimizi öyle kızdırıyor, öyle kızdırıyoruz ki!... Ama pek tatlı oluyor o kavgalar, asıl onlar yaşıyor insanı. — Sen daha bilmiyorsun, kardeşliğim: onu İspanya'ya çağırmışlardı, bir yer açılır açılmaz hemen

piskopoz olacaktı; beni bırakmamak için istemedi.

DONA MARIA. — Çoktan beri mi sevişiyorsunuz?

DONA FRANCISCA. — Doğrusu bilmiyorum ne zaman sevdiğimi. Şimdi bana öyle geliyor ki ilk gördüğüm gün sevdim; ama birbirimize sevgimizi söyleyeli daha altı hafta olmadı. Önceleri ona, ömrümde tanıdığım insanların en zekisi, en tatlı konuşanı diye bakıyordum. Söylediği her söz bana güzel geliyordu. Ağzından çıkan cümlelerin en ehemmiyetsizine kadar hepsini ezberliyordum. Ondan başka hiçbir erkeği akıllı bulmuyor, Fray Eugenio'nun olmadığı yerde bir türlü eğlenemiyordum. Çok geçmedi, baktım, o da bütün arkadaşlarım arasında beni seçmiş. Hepsinden çok benimle konuşuyor, bana bin bir şey soruyordu; ben de onunla konuştuğumun her seferinde bir tuhaf olduğum için hep yanılıyor, karma-karışık cevaplar veriyordum. Akşamları başrahibe, çalgı çalalım diye bizi odasına çağırınca o, hep benim sandalyemin arkasına geçerdi; ben piyanoya oturunca, piyanonun üstündeki aynada hep onun başını görürdüm. Kaç defa, bir parçanın ortasında, nerede kaldığımı unuttuğum oldu. Büyülenmiş döner, kendimden geçerdim; bayılacak gibi olur, defterin de, aynanın da gözlerim önünde dalgalandığını görürdüm. O zamanlar çoğu sen gelirdin, Mariquita'cığım; parmağınla bana nerede kaldığımı gösterir, bana cesaret verir, elini sandalyeme dayardın; gözlerimi aynaya kaldırır, Fray Eugeni-

o'nun başıyla senin başını yan yana görürdüm. İkisi de beni seviyor derdim; bakışlarınız bana çevrildiği zaman ne kadar tatlılaşırdı! — Sen şarkı söylerken, Maria'cığım, sen benden on kere iyi söylersin, ama Fray Eugenio seni dinlemez, çalgının bırakılacağı, benim yanıma gelip konuşabileceği saati sabırsızlıkla beklerdi. — Bir gün onu sevdiğimi farkettim, önce bir tuhaf etti bu beni. Bir rahibi evlenemiycek bir adamı sevmek! Ama sonra Londra'da gördüğüm rahiplerin karılarını hatırladım; bir aile kurup da bir türlü bah-tiyar olamıyanlar gözlerimin önüne geldi... Nikâh, birine bile saadet getirememişti!... Gene de Fray Eugenio ile yalnız kalmaktan çekiniyordum; artık bir şey söylemiyordum ona; ancak gizli gizli bakıyor, mahzun olduğunu, bana çevrilen gözlerinin yaşla dolduğunu, yalvarır gibi bir hal aldığını görüyordum... İkimize de acınırdı doğrusu. O zamanlar öğrendim: meğer Fray Eugenio'nun rahip olması bir ıçağırısı duyduğu için değilmiş, başından felâket geçmiş de onun için mecbur olmuş. Aca-ba bir aşk yüzünden mi dünyasından vaz geçti diye düşündüm de bilsen ne üzüntüler çektim. Fray Eugenio benden başka bir kadını sevsin! bunun düşüncesine bile dayanamıyordum. Sevdiğimi daha yeni yeni anladığım halde gönlümde kıskançlık uyanmıştı.. Ah! Mariquita, kıskançlık öyle yaman bir şey ki... Dilerim Tanrıdan, hiç tutulmayasın o yaman duyguya. Gecelerce uyuyamadım, yastığımı göz yaşlarımla ıslattım, kudurmuş gibi yorganlarımı ısırdım!.... Nihayet öğrendim,

neden o çirkin elbiseyi giymeye mecbur olmuş, söylediler.

DONA MARIA. — Gene bir sevda işi mi?

DONA FRANCISCA. — Annesi çok hastaymış... hekimler kurtulmaz, ölür diyorlarmış... pek sofu bir kadınmış... Eugenio da o zaman daha on yedisinde imiş. Annesi öyle ölüm halinde: «Sen istesen de rahip olsan, eminim, Tanrı beni iyileştirir» demiş. düşünmemiş, hekim olmağa hazırlanıyormuş, ama her şeyi bırakmış, rahip olmuş, annesi de iyileşmiş.

DONA MARIA, yavaş bir sesle. — Gönlü büyük insanmış doğrusu!

DONA FRANCISCA. — Onun için her duyduğum, aşkımı her gün biraz daha arttırıyordu. Onun de beni sevdiğinden hiç şüphem yoktu; ama yaşını rahipliğini düşünüp bir türlü açılmıyordu. «Önce ben söyleyeyim, o da mecbur olsun.» dedim. Kaç defa hazırlandım da sonunda *aşk* sözünü getirecek bir taraftan açtım; ama o sihirli söz söylemek sırası gelince bir türlü dilim varmıyor, bir türlü cesaret edemiyordum. Bir gece mehtap vardı, hepimiz bahçede dans ediyorduk; o, ayakta, şu portakal ağacına dayanmış, bize bakıyordu. Onun önünde dönerken saçımdan bir çiçek düşüp ta ayaklarının ucuna gitti. Önce görmemezlikten geldi, ama sonra elindeki mendili çiçeğin üzerine düşürüverdi, eğildi mendille beraber çiçeği de aldı. Dans durunca yanına yaklaştım, gülerekten... ama titriyordum, kalbimin çarptığını

da iyice duyuyordum.... gülerekten yavaşça: «Fray Eugenio çiçeğimi aldınız, verin bana...» dedim. Bir tuhaf olmuştu. Çiçeği koynundan çıkarıp bana uzattı. O sırada ayı beyaz, küçük bir bulut örtmüştü. «Sizin bir hiç diye attığınız, benim ise bir hazine diye kaptığım şeyi reva mı elimden almanız?» dedi. Gülümsüyor, şaka ediyormuş gibi gözükmek istiyordu; ama ciddiydik ikimiz de. «Madem o kadar kıymet veriyorsunuz, alınız.» dedim. Elimi uzatmıştım: çiçek düştü, elim Eugenio'nun elinde kaldı. O zaman bana öyle bir titreme geldi ki o tutmasaydı yere yıkılıverecektim. O bana ne dedi? ben ona ne dedim? portakal ağacının altında ne kadar kaldık? bilmiyorum; ama ayrıldığımız zaman birbirimizi sevdiğimizi, gene görüşmek için bir yol bulduğumuzu biliyorduk. — O yol neydi, söyleyeyim mi sana da, kardeşçiğim? Azarlıyacak-sın beni. «Günah çıkarmak istiyorum.» diye kili-seye gittim, önünde diz çöktüm; ama o gün kili-sede Tanrı birtakım itiraflar, birtakım öğütler değil, aşk yeminleri işitti. Ancak parmaklarımızın ucu birbirine değiyordu; ama yakıcı nefesinin dudaklarımı okşadığını duyuyordum... İkimiz de ateşten kıvranarak kafesi öpüyorduk.. Ah! o zaman onun kucağına atılabilseydim, bir saatlik sadetden sonra ruhumn mahvolmasına razıydim.

DONA MARIA. — Bahtiyarsınız demek!.. Ya bir farkına varan olursa?

DONA FRANCISCA. — Kimse farkına varamaz. Eugenio çok ihtiyatlıdır! Bu bahçeye ancak geceleyin geliyor; yalnız bir defa, o da bin zorluk-

la, odama çıkmasına razı edebildim. Doğrusu delikti benim ettiğim: bilirsin, benim odam başrahibenin odasının yanındadır; bir odada ne söylenirse öteki odadan duyulur. Çok şükür senora Monique pek gürültüyle uyur da onun için içimiz rahat etti. — Ama çoğu burada buluşuruz işte. Şu mis gibi kokan küçük fundalığı görüyor musun, Mariquita'cığım? Bu gece oradaydık; eli elimdeydi; başını göğsüme dayamıştı; şakağındaki damarın çarptığını duyuyordum; ikimiz de öyle yorulmuş saadetten öyle harabolmuştuk ki bir şey söyleyemiyorduk; sadece yıldızlı göğe bakıp arasıra içimizi çekiyorduk. Güney Haçı'nın önümüzde yavaş yavaş alçalmasına bakıyorduk, denizden esen bir meltem de arasıra başımıza bir portakal çiçeği düşürüyordu.... Ah! Mariquita ne iyiydik! Bilsen, aşk insana ne zevkler veriyor! Nasıl oluyor da dayanıp ölmüyoruz, anlamıyorum... (*Başını dona Maria'nın boynuna saklar.*) Ah! Maria... Ama küçük hanımın daha doğru değil o sırları öğrenmesi.... — Sen daha pek gençsin, kardeşçim. Ben üç yaş büyükken bunları ben bile altı haftadır öğrendim. Bekle, gelir senin de zamanın. — Bir tek tasam var. Sığınacağımız bir yer yok; hep oradan oraya göçüyoruz. Yağmur mevsimi gelince ne yaparız? Bahçede durulamaz ki o zaman. Belki bahçıvanın kulübesi bir işe yarar.

DONA MARIA, acı bir gülümseme ile. — Senin tedbirliyim demen de bu işte.. Meğer ne ihtiyatsız kalmışsın sen! Bir aya kalmaz, hepsi mey-

dana çıkar, mutlaka Fray Eugenio mektebin duvarlarından aşarken bir gören olur. — Tutarlar onu; sizin sevda dillere düşer; onu keşişler arasına, seni de pişman kızlar manastırına kapatırlar. — Niçin kaçmıyorsun onunla? Sizin için bir tek ihtiyatlılık varsa o da kalkıp gitmektir... Ummanın başka bir kurtuluş yolu.

DONA FRANCİSCA. — Korkutuyorsun beni, cicim... Ama ne yapayım? Unutuyorsun ki Fray Eugenio'nun elinde avucunda bir şeyler yok; benimki de büyük babam ne lûtfettiye o kadar... Kaçmak için aşk yetmez ki! romancıların hiç laf açmadıkları bir şey vardır: para; işte o lâzım. Utanıyorum, ama gene söyliyeyim sana, Mariquita'cığım: bizim kilisede hani o elmas kakmalı Meriem heykeli yok mu? ona bakarken kaç defa içim titredi, çalsam bu zenginlikleri de kaçsam Eugenio ile dedim. Böyle şeyler düşündüğüm için Eugenio çok payladı beni.

DONA MARİA. — Bana anlatsaydın derdini; bilirsin ki ben zenginim: bankada istediğim zaman alabileceğim haylı bir param var; ondan başka elmaslarım da çok para eder diyorlar.

DONA FRANCAİSCA. — Bilirdim senin ne kadar cömert olduğunu; ama benim için böyle büyük bir fedakârlık etmene nasıl razı olurum?

DONA MARİA. — Fedakârlık mı? Sen paraya mı fedakârlık diyorsun?

DONA FRANCİSCA. — Hele Eugenio, bir kadından para almıya hiç razı olmaz; ben iyi

bilirim onu; gururlu, hattâ biraz da kibirlidir. Ama bak biz ne düşündük: Eugenio Kilise Babaları üzerine bir kitap hazırlıyor, ondan alacağı para ile...

DONA MARIA. — Çılgınlık! ben yalnız elmas küpelerimi satsam, onun yazacağı kitaplardan daha çok para getirir.

DONA FRANCISCA, biraz canı sıkkın. — Senin elmas küpelerinin çok para edeceğinden hiç şüphem yok; ama Eugenio'nun kitabı da çok değerli, ilim âleminin ihtiyacı var öyle bir esere. İsteddiği kadar para alır onun için... — Hiç olmazsa bizim Jamaika'ya kadar gitmemize yeter, Oraya yerleşeceğiz. O İspanyolca, Lâtince derseleri verecek, ben de yemeğini pişireceğim. Ne hoş olacak hayatımız!

DONA MARIA. — Peki, ama o yüce eserin yazılması bitmeden ya sizin iş meydana çıkarsa?.. Sen hele benim elmasları kabul et de git buradan; sonra, elinizden gelirse bahtiyar olun.

DONA FRANCISCA. — O kadar büyük bir hediye kabul edemeyiz; ama sen ısrar ediyorsan, ben Eugenio'dan izin istiyeyim, senden borç alır, onunla bizi Jamaika'ya götürecek bir gemi hazırlatırım.

DONA MARIA. — Elmaslarımın hiç lüzumu yok bana, hiç takmıyacağım ki!.. Al onları, ben öyle istiyorum. İşte benim sandığın anahtarı; açıp içinden elmas muhafazasını al, bu gece çıkın yola.

DONA FRANCAİSCA. — Ama...

DONA MARİA, kalkar. — Al diyorum sana; bırak artık beni.

DONA FRANCAİSCA. — Görüyorum ki Maria, fenana gitti anlattıklarım; sen şimdi benden nefret ediyor, beni yanından savmak istiyor-sun. Sen o sıkı namus düşüncelerine, yahut sofu-luğua kapılıp beni suçlu buluyorsun. Gene de dostluğu büsbütün unutmadığın için beni ele ver-miyorsun... Ama sen beni gene eskisi gibi sevmi-yorsan, kabul edemem hediyelerini.

DONA MARİA. — Sen beni o kadar kurun-tulu, o kadar sofu sanıyorsan yanıyorsun: Fray Eugenio'yu gerçekten seviyorsan, onunla bahti-yarsan.... iyi etmişsin.

DONA FRANCAİSCA. — Sesin titriyor, öfke-ni saklıyamıyorsun iyice. Nen var öyle, Mariqu-ita? Bana mı kızdın? bir levap ver.

DONA. — *MARİA.* — Hastayım dedim ya sana... başım fena halde ağrıyor; sen de bir saat-tir bana hep Fray Eugenio'dan söz açmış onu an-latıyorsun. Haydi, bırak beni de al anahtarı.

DONA FRANCAİSCA. — Hayır, Eugenio'-ya danışmadan alamam.

DONA MARİA. — Canın nasıl isterse.. Ama, Allah aşkına, bırak beni! her söylediğin söz beynime çekiç gibi iniyor.

DONA FRANCAİSCA. — Anlıyorum, Maria, artık sevmiyorsun beni.

DONA MARÍA. — Bense anlıyorum ki seni zannettiğinden çok seviyormuşum.

DONA FRANCİSCA. — Madem yalnız kalmak istiyorsun, gideyim Mariquita; ama beni bir öp ki gene de sevdiğini anlıyayım.

DONA MARÍA, yanağını uzatır. — İçin rahat etti mi?

DONA FRANCİSCA. — Seni de Eugenio'yu öptüğüm gibi öpüyorum. Onun nefesi de senin ki gibi tatlı. Ama sen kıızıyorsun bu sözlere; Allaha ısmarladık. (*Çıkar.*)

SAHNE VIII

DONA MARÍA, yalnız

Kimin aklına gelirdi?... benim hiç ümidim yoktu, ama bunu da beklemiyordum... Demek Fray Eugenio başka bir kadını seviyormuş!.. Francisca'yı seviyormuş. Sever a! güzel kız; erkekler de ne arar ki başka?.. Dona Francisca benim ortağım; hem de o seviliyor, ben sevilmiyorum! hiç aklıma gelir miydi böyle şey? — Ben öleyim istiyorlar, memnun olsunlar. Çok şükür, pencere daha açık; o kıymetli şişe az sonra geçecek benim elime. Böyleymiş alnımın yazısı, varayım öleyim! (*Pencereden atlayıp eczaneye girer, biraz sonra çıkar. Elindeki şişeye bakarak.*) Büyük bir şey değil; ölüm bu kılığa bürünüp gelince korkutmuyor insanı. İstirabı uzun sürmezmiş. — Keşke daha beklesey-

dim de o mektubu; sırrımı kimseye duyurmadan ölürdüm. Acaba niçin öldü diye düşünüp bir türlü bulamaz, üzüldü! — Bir kadının erkekten önce aşkını söylemesi ayıptır derler. (*İğrenir gibi*) Francisca'nın yaptığı o işte... Fray Eugenio gösterir ona mektubumu, gösterir de kim bilir neler söyler. Neler derler acaba? — Benim yerimde Francisca olsaydı, öldürür müydü kendini? O mu öldürecek? Zavallı kız olsa olsa ağlar, mendili ıslanınca da avunurdu; bense... Cesaretime hayran edeceğim onarı: «Biz o Maria'cığı daha çocuk sanıyorduk ama bak, bir asker cesaretiyle, bir Roma'lı cesaretiyle ölüverdi» diyecekler. Bana ağlamaya mecbur olacaklar, beni bahtiyarlıklarını borçlu oldukları insan diye anacaklar. Francisca'yı bahtiyar etmek... Nefret ediyorum o Francisca'dan; demin sözleriyle beni perişan ederken, beni perişan etmekten haz duyarken, elimde bir hançer olmalıydı da batırmalıydım göğsüne!.. Ortağına barçlı olacak saadetini, az işkence mi o? Belki bir gün de Eugenio onunla beni aklında bir karşılaştırır... Hayır, kimse sevemez seni benim kadar. Sen de, ben ölünce... Ne çıkar! bari tamam olsun ettiğim fedakârlık... (*Elindeki defterin bir yaprağına yazar.*) «Sevgili arkadaşım..» (*Acı acı güler.*) Sevgili arkadaşım!... Sevgili arkadaşım Franciska Gomez'e, elmaslarımı, amcamın benim emrime Senor Arios ile Senor Candalo'nun bankasına yatırdığı paranın hepsini bırakıyorum.» (*Bir gürültü işitilir.*) A! Rita imiş... Gel de kapat şu pencereyi, vakit

artık. Ölüm kaçtı oradan, şimdi esir benim elimde.
(*Rita gelir.*)

SAHNE IX

DONA MARIA, RITA

RITA. — Ben geldim gene. Şu pencereyi kapatacağım. (*Kapatır.*) Sizin neniz var. hanımcıgım? üzgünsünüz pek.

DONA MARIA. — Başım çok ağrıyor; yok başka bir şeyim.

RITA. — Gidip uzansanıza yatağınıza. Bir şey getireyim, içer misiniz?

DONA MARIA. — Eksik olma, bir şey istemem. Ha! Rita, sen bana bir limonata yapiver.

RITA. — Şimdi yapar getiririm hanımcıgım.

DONA MARIA. — Yok, zahmet etme; bir bardak su ver, yeter.

RITA. — Ne zahmeti! şimdi olur. (*Çıkar.*)

SAHNE X

DONA MARIA, yalnız.

Bütün bu dünyada bıraktığıma üzüldüğüm bir şu serin küçük bahçe var, işte o kadar. Ama mademki Fray Eugenio ile Francisca gelip burada sevişiyorlarmış, bunu bıraktığıma da yanmam. (*Ellerine bakar*). Titriyorum, ama korku yok içim-

de. Kadında erkeğin kuvveti olmaz ki! Kastilya'lı yiğit bir general de savaş anında titremiş. O da kim? A! Fray Eugenio.

SAHNE XI

DONA MARIA. FRAY EUGENIO

FRAY EUGENIO, kendi kendine. — Zavallı çocukcağız, titriyor. Acıyorum doğrusu.

DONA MARIA, kendi kendine. — Bana bir diyeceği var ama çekiniyor.

FRAY EUGENIO, mektubu açık olarak verir. — Dona Maria, alın mektubunuzu; okudum.

DONA EUGENIO. — Sitemleriniz beyhude olur, Fray Eugenio; söylemeyin bir şey.

FRAY EUGENIO. — Hayır, dona Maria sitem edecek değilim; zaten vicdanınızın sesi yükselmiştir de bana bu garip mektubu yazdığınıza pişman olmuşsunuzdur elbette. Yüzünüzde gördüğüm perişanlıktan anlıyorum, utanmışsınız, gönlünüz temiz sizin; ancak pek genç olduğunuz için aklınız deli, sade o ettirmiş size bu düşüncesizliği Tanrının bir rahibine, kendini din yoluna adanmış bir adama bu kadar.... dünya kokan sözler söylemenin ne fena olduğunu, hattâ bir imansızlık sayılacağını size duyurabilirim. Ama her halde ben de bilmiyerek bir düşüncesizlik etmiş, bir kusur işlemiş olacağım ki dinimin bütünlüğünden şüphe etmişsiniz. Ben de sizin kadar suçluyum,

şikâyet hakkım yok. Ama evlâdım, size ancak yaptığının ne büyük bir çılgınlık olduğunu göstermek isterim. Bir an için diyelim ki ben kendimi dine adadığımı unuttum, yeminimden döndüm, her hangi bir insan için bir cinayet sayılacak, benim içinse ondan daha büyük bir günah, bir dinsizlik olacak bir işe kalkıştım; ne olurdu o zaman sizin haliniz? Ne felâketler gelmezdi başınıza? Rahip olmıyan bir erkek bir kızı kandırırsa, gene temizliyebilir suçunu; ama bir rahip temizliyemez ki! İnsan ihtiyatlı olur, bir müddet suçu kimseye belli etmiyebilir; ama uzun sürmez bu! er geç, bir gün gelir, her şey meydana çıkar, herkesin diline düşer. Bir kız için en büyük zenginlik ünü, sanı değil midir? sizin ününüze, sanınıza leke sürülür; bir kaç günlük sahte bir zevk tattınız diye, yıllarca pişmanlık, vicdan azabı çekersiniz.

DONA MARÍA. — Fray Eugenio, siz Francisca'ya aşk sözünü ederken bu güzel düşünceleri neden hiç hatırlamadınız?

FRAY EUGENİO. — Francisca mı? ne demek istiyorsunuz?

DON AMARÍA. — Francisca anlattı bana her şeyi, Fray Eugenio. Sizden şikâyetim var benim: ben sizinle açıkça konuştum, hem de hiçbir şeyi gizlemedim; siz ise benimle mürailik ediyorsunuz

FRAY EUGENİO. — Sakın hatırina...

DONA MARÍA. — Hem de bu bahçede, bu portakal ağacının altında rahipçe konuşmağa kal-

kıyorsunuz! Sadece: «Ben Francisca'yı seviyorum.» deseniz daha doğru olmaz mı? kibar bir adama yakışanı o değil mi?

FRAY EUGENİO. — Utandırdınız beni! Evet, öğrenmişsiniz bizim sırrımızı, isterseniz ikimizi de mahvetmek elinizde.

DONA MARİA. — Ben size ne yaptım ki, Fray Eugenio, öyle bir alçaklık edebileceğimi hatırlınıza getiriyorsunuz?

FRAY EUGENİO. — Doğru söylüyorsunuz, efendim, kusur ettim; ama şimdi bana suçlu diye bakacağınızı düşündüm de... gerçekten de çok suçluyum!... Arkadaşınızı ne büyük tehlikelere düşürdüğümü biliyordum.... Ama inanın, içimdeki o duyguya, o uğursuz duyguya karşı koymak için çok çabaladım.. gene de ona kapıldımsa...

DONA MARİA. — Kendinizi temize çıkaracağım diye uğraşmanıza lüzum yok; ben sizi anlıyorum, ettiğini de doğru buluyorum. Bütün o tehlikelerden kurtulmanız için bir çare var; demin Francisca ile onu konuşuyorduk... Buradan kaçmalı, evlenebileceğiniz bir memlekete gitmelisiniz.

FRAY EUGENİO. — Onu ben de istiyorum, ama..

DONA MARİA. — Para olunca kolaydır o iş. Ben dona Francisca'ya borç verebilirim; siz de sevdiğinizle bahtiyar olursunuz.

FRA YEUGENİO. — O kadar büyüklük ediyorsunuz ki mahcup oluyorum doğrusu.

DONA MARIA. — Güle güle, Fray Eugenio. (*Gülümseyerek*) Siz de anlarsınız elbette.. sizinle konuşmak benim için eskisi kadar tatlı olmuyor; onun için ayrılalım artık.

FRAY EUGENIO. — Emin olun ki minnettarlığım...

DONA MARIA. — Güle güle.

FRAY EUGENIO. — Müsaade ederseniz... (*Dona Maria'nın elini öpmek ister.*)

DONA MARIA. — Sizin için bir kadın değilim ben, Fray Eugenio; olsa olsa bir *arkadaş*, bir *dostum*.

FRAY EUGENIO. — Dilerim Tanrıdan gönlünüze lâyük bir eş nasip etsin size.

SAHNE XII

DONA MARIA, yalnız

— Vakit yaklaşıyor. Rita yavaş yavaş geliyor; elinde limonata, beni bu dünyanın bütün sıkıntılarından kurtaracak limonata. — Bir damlası dökülecek diye korkuyor. — Sanki bir cenaze arkasından yürüyor. Benim cenaze alayım bir tuhaf olacak. Şimdi beni ölüme sürükliyen kız, tabutunun üzerine konacak örtünün bir yanını tutar... Öteki de cenaze duası okur... Ha ha ha!... Yok, olmaz öyle şey mademki kendi kendimi öldürecekim, cehennemlik sayılıyım, beni kiliseye götür-

mezler, bir köşeye gömüverirler. Ne olur sanki! ben gireceğim delikte şimdiki azaplarımı unutamam da ne olursa olsun!

SAHNE XIII

DONA MARİA, RİTA

RİTA. — Size koca bir bardak limonata getirdim, hanımcığım; karla yaptım, hemen için ki ısınmasın.

DONA MARİA. — Sana çok zahmet ediyorum, Rita'cığım ama kuzum şu kitabı al da benim odaya götürüver

RİTA. — Peki, hanımcığım.

DONA MARİA. — Yakında bu mektepten gidiyorum, Rita, kuşlarım burada kalacak, sen bakıverirsin onlara.

RİTA. — Mektepten gidiyor musunuz?

DONA MARİA, elindeki deftere bir şeyler yazar, sonra kağıdı, koparıp Rita'ya verir. — Evet, gidiyorum. Sen al şu kâğıdı, Liman meydanında hani bir banka var senor Arias ile senor Canda-do'nun bankası, oraya götür, sana üç yüz piastra verirler.

RİTA, şaşkın. — Ne olacak o kadar para, hanımcığım?

DONA MARİA. — Yem alırsın kuşlarıma. İyi bakacaksın onlara, değil mi?

RİTA. — Paraya ne lüzum var, hanımcığım; sizin kuşlarınıza bakmaz olur muyum?

DONA MARİA. — Hayır, al; kitabı da götürüver.

RİTA. — Ağlıyorsunuz, hanımcığım...

DONA MARİA. — Bakma ağlamama yok bir şey.

RİTA. — Limonatayı içersiniz diye bekliyordum.

DONA MARİA. — Bardağı da, tabağı da ben bırakırım içeri; haydi, git sen.

RİTA. — Bugün pek bir tuhafsiniz siz, benim küçük hanımcığım: bana birçok hediyeler verdiniz, bir yandan da ağlıyorsunuz...

DONA MARİA, eliyle Rita'ya gitmesini işaret eder. — Allaha ısmarladık, Rita. (*Rita'yı kucaklayıp öper.*) Bırak beni; haydi, kuzum bırak beni.

RİTA, giderken kendi kendine. — Mektepten çıkacağı için ağlıyor; ötekiler hep sinir.

SAHNE XIV

DONA MARİA, yalnız

—Burada bana gerçekten bağlı olan bu kız var. Ona veda ederken yüreğim sızladı, kuvvetim kalmıyacak sandım... — Ha bir cesaret! biraz sonra hiçbir şey kalmaz. (*Şişenin içindekinden bir par-*

çasını limonata bardağına boşaltır.) Limonatanın rengi değişmedi. Bilmem ama kara bir zehir olsaydı beni bu berrak sudan daha çok korkuturdu... *(Bardağı alır, sonra gene kanapenin üzerine bırakır.)* Ölmek için yüreği pek olmalı insanın.... Şimdi şu bardağı devirirsem, beni bırakmak üzere olan hayatı durdurmuş olurum... Yapar mıyım öyle şey? kendi kendime saygım mı kalır sonra?... Haydi! *(Bardağı gene alır, o sırada dana Francisca gelir.)*

SAHNE XV

DONA MARÍA, DONA FRANCİSCA

DONA FRANCİSCA. — Seni gene rahatsız edeceğim Mariquita. Nasılsın şimdi?

DONA MARÍA. — İyiçeyim, birazdan daha da iyi olacağım.

DONA FRANCİSCA. — Senden bir ricam var, kardeşçğim: bana büyük bir iyilik edeceksin. O iyiliği esirgemezsen, verdiğin parayı da alırım.

DONA MARÍA. — Neymiş istediğin?

DONA FRANCİSCA. — Bahçıvan koca bir köpek getirmiş; portakallarını çalan olmasın diyeymiş. Bu gecelik odanı bana ver: dış bahçeye açılır senin penceren, duvar da alçaktır, çabuk tırmanılır. Sen de benim odaya gider, orada benim kitaplarımla eğlenirsin.

DONA MARÍA. — Sana benim oda mı lâzım?

DONA FRANCİSCA. — Evet, kardeşçığım.

DONA MARİA. — Peki senindir bu akşam.

DONA FRANCİSCA. — Sen ne iyi kızsın, Mariquita'cığım! Her akşam oradan oraya sürükleniyoruz; senin odanın bir de yataklığı var, orada ne rahat ederiz!

DONA MARİA. — Bu kadar mı istediğin?

DONA FRANCİSCA. — Meleksin sen! — A! limonata var!... Hepsini içecek misin?

DONA MARİA. — Onu da ister misin?

DONA FRANCİSCA. — Çok senin için. Bırak da içeyim yarısını; ölüyorum harareten.

DONA MARİA. — İç de şifa olsun!

DONA FRANCİSCA. — Önce ben içiyorum; neler düşünüyorum, öğrenirsin. (*İçer.*)

DONA MARİA, kendi kendine. — Sen de benim neler düşündüğümü anlarsın şimdi.

DONA FRANCİSCA, bardakta kalan limonatayı yere döker. — Ne berbat şeymiş bu! Ne varmış bu limonatada?... Boğazımı yaktı.. Sen de ne oluyorsun?... neye bana bakıp bakıp ağlıyorsun?... Titriyorsun sen... Aman Tanrım! yanıyorum... Sen ne içirdin bana?... Cevap versene Maria... Maria! Maria! boğuluyorum.. Su... su ver bana!

DONA MARİA. — Ne ettim ben? ne yaptım?... İmdat! İmdat!

DONA FRANCİSCA. — Ah! ölüyorum!

DONA MARİA. — Paquita! ölme, Paquita!... Yetişin!... Affet beni! affet beni!

SAHNE XVI

*DONA MARÍA, DONA FRANCİSCA,
FRAY EUGENİO, DONA İRENA
DONA XİMENA, RİTA*

DON AMRİA. — Kurtarın onu! Zehirlendi; ben zehirledim. Kendi elimle vereceğim cezamı, uzak değil mektebin kuyusu. (*Koşarak çıkar.*)

FRAY EUGENİO, seyircilere. — O iki şirin kızın ölümüne sebeb oldum diye garaz olmayın bana, yazarın kusurlarını da hoş görün.

F. 60 kuruş